

Vergaderjaar 2022–2023

32 852

Grondstoffenvoorzieningszekerheid

30 872

Landelijk afvalbeheerplan

Nr. 232

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 11 april 2023

In de Kamerbrief van 1 maart 2021¹ heeft mijn voorganger uw Kamer geïnformeerd over de verschillende acties op het gebied van de beoordeling afval of niet en experimenteren voor een circulaire economie. Over meerdere zaken is uw Kamer reeds op de hoogte gesteld in de stand van zaken brief van 21 april 2022², inclusief een aantal opgeleverde producten. Het betreft de handreiking over de bijproductstatus van plantaardige productieresiduen die toegepast worden als diervoeder en diverse handreikingen over proefnemingen voor een circulaire economie. Deze handreikingen zijn samen met inbreng van de omgevingsdiensten en het bedrijfsleven opgesteld.

Er is dus al volop gewerkt aan de acties en er zijn verschillende producten opgeleverd, maar nog niet alle toegezegde acties zijn afgerond. In deze brief ga ik daar verder op in. In het kader van de beoordeling afval of niet, gaan de nog openstaande acties over het Kennisplatform «Afval of niet», twee ministeriële regelingen en een handreiking. Daarnaast ga ik in op experimenteren voor een circulaire economie, in aanvulling op de eerder gestuurde handreikingen over proefnemingen.

Kennisplatform «Afval of niet»

In de praktijk zien we dat er veel vragen zijn over de beoordeling of een materiaal de afvalstatus heeft of niet. Het ministerie biedt momenteel al via diverse instrumenten ondersteuning voor deze beoordeling. Hierbij kunt u denken aan de Leidraad Afval of product, waarin uitleg en toelichting staat over de beoordeling afval of niet; de webtoets Afval of product, die het bedrijfsleven helpt bij de beoordeling afval of niet; en

¹ Opvolging verkenningen Taskforce Herijking Afvalstoffen, 1 maart 2021, Kamerstukken 32 852 en 30 872, nr. 140.

² Producten beoordeling afvalstof of product en experimenteren voor de circulaire economie, 21 april 2022, Kamerstuk 32 852, nr. 189.

verschillende ministeriële regelingen en handreikingen, die voor specifieke stromen uitleg geven over de beoordeling afval of niet en de toepassing van afvalwet- en regelgeving. Bovendien merken we dat er veel aandacht is voor kennisontwikkeling en -verspreiding over dit thema bij omgevingsdiensten, opdrachtgevers en bedrijven. Met de oprichting van het Kennisplatform «Afval of niet» wordt specifiek ingezet op deze kennisontwikkeling en -verspreiding over de beoordeling afval of niet. ODNL werkt, samen met het IPO, de VNG en het ministerie aan het opzetten van dit Kennisplatform.

In het Kennisplatform worden kennis, ervaringen en casuïstiek met betrekking tot de vraag of een materiaal een afvalstof is of niet opgebouwd door en gedeeld met omgevingsdiensten en waar nodig kan er een advies over worden uitgebracht. Zo past het Kennisplatform goed bij de ambities van het Interbestuurlijk programma Versterking VTH-stelsel en de aanbevelingen van de commissie Van Aartsen waarin kennisontwikkeling en kennisverspreiding prominent zijn genoemd. Daarnaast stelt het Kennisplatform een procedurebeschrijving op, waarin duidelijk omschreven staat wat de te volgen stappen zijn voor omgevingsdiensten en het bedrijfsleven bij een aanvraag voor een beoordeling afval of niet. In opdracht van de VNG is hier een eerste aanzet toe gedaan waar bij de verdere uitwerking dankbaar gebruik van wordt gemaakt. Het Kennisplatform maakt informatie over de beoordeling afval of niet toegankelijker voor zowel omgevingsdiensten als bedrijven en sluit aan bij de behoefte vanuit de praktijk naar duidelijkheid over de rollen en verantwoordelijkheden van de verschillende betrokken partijen. Op deze wijze draagt het Kennisplatform «Afval of niet» bij aan een gelijk speelveld voor bedrijven in de circulaire economie.

Het IPO heeft de opzet voor het Kennisplatform voortvarend ter hand genomen en een plan van aanpak opgesteld voor de contouren van het platform. In het Bestuurlijk Omgevingsberaad van 14 oktober 2022 is akkoord gegeven op het oprichten van het Kennisplatform op basis van de geschetste contouren zoals opgenomen in dit plan. Momenteel werken we aan de vertaling van het plan van aanpak tot een operationeel uitvoeringsplan. Daartoe wordt door ODNL op korte termijn een kwartiermaker aangetrokken. Het streven is om eind dit jaar het uitvoeringsplan gereed te hebben zodat uiterlijk in het voorjaar 2024 het Kennisplatform van start kan.

Ministeriële regelingen en handreiking

Naast het inrichten van het Kennisplatform, zet het ministerie ook het eigen instrumentarium voor de beoordeling afval of niet in: ministeriële regelingen en handreikingen. Een ministeriële regeling of handreiking geeft in detail uitleg over het toepassen van de afvalstoffenwet- en regelgeving voor een bepaald materiaal, inclusief de vereisten voor het behalen van de einde-afvalstatus. Ministeriële regelingen zijn juridisch bindende instrumenten. Handreikingen hebben wel gezaghebbende waarde, maar zijn niet juridisch bindend. Op dit moment werken we aan twee ministeriële regelingen, één voor struviet en vivianiet en één voor cellulose. Dit zijn stoffen die worden gewonnen uit afvalwater bij de rioolwaterzuiveringsinstallaties. Daarnaast werken we aan een handreiking voor chemische recycling van kunststoffen.

Voor de beide ministeriële regelingen werken we samen met Rijkswaterstaat en AquaMinerals. Bij innovatieve technieken, waar we het hier over hebben, is het van belang om goed te kijken naar de bescherming van mens en milieu. Daarom voert AquaMinerals namens de Unie van Waterschappen op dit moment onderzoek uit naar de mogelijke risico's voor mens en milieu; die zijn medebepalend of een einde-afvalstatus

verleend kan worden. De verwachting is dat de benodigde onderzoeken naar de mogelijke risico's eind 2023 zijn afgerond, daarna kunnen we starten met de reguliere wetgevingsprocedure.

Ook werkt het ministerie, samen met Rijkswaterstaat, aan een handreiking met einde-afvalcriteria voor kunststoffen uit chemische recycling. Meer specifiek gaat het om chemische recycling met als techniek pyrolyse, waarbij de ontstane pyrolyse-olie als vervanger van primaire grondstoffen wordt ingebracht in het proces van het maken van kunststoffen. Een deel van dit kunststofafval kan additieven en/of verontreinigingen bevatten die niet wenselijk zijn in nieuw gemaakt kunststof, omdat dit niet toegestaan is voor een specifieke toepassing (denk aan voedselcontactmaterialen). Om na te gaan of deze additieven en verontreinigingen kunnen worden afgevangen bij de recycling, zetten we een opdracht uit bij het RIVM voor onafhankelijk onderzoek. De verwachting is dat het onderzoek in het tweede kwartaal van dit jaar start en eind dit jaar is afgerond. We gaan er vanuit dat bestaande normen voor stoffen in wet- en regelgeving en de toegepaste techniek voldoende zekerheid bieden op het voorkomen van onaanvaardbare risico's in gerecyclede kunststof bij chemische recycling via pyrolyse. Als dit inderdaad het geval is, kan via een handreiking het kader beschreven worden voor de beoordeling of er sprake kan zijn van einde-afval. Het RIVM-onderzoek is bedoeld ter bevestiging hiervan. De handreiking kan in geval van een bevestiging snel na oplevering van het onderzoek worden afgerond, naar verwachting eind dit jaar.

Experimenteren voor een circulaire economie

Naast deze acties op het gebied van afval of niet, werken we ook aan experimenteren voor een circulaire economie. Voor de transitie naar een circulaire economie is het van belang om te kunnen experimenteren, om bijvoorbeeld innovatieve technieken te testen. Het ministerie heeft verschillende inventarisaties laten uitvoeren om erachter te komen waar door bedrijven en omgevingsdiensten knelpunten ervaren worden als het gaat om experimenteren voor een circulaire economie. Ervaren belemmeringen en het ontbreken van specifieke kennis over de ruimte die de huidige wet- en regelgeving biedt voor experimenten, kunnen ertoe leiden dat er geen experimenten van de grond komen terwijl daar op grond van wet- en regelgeving wel ruimte voor is. Dit is onwenselijk. Voor een snelle transitie naar de circulaire economie is het uitermate van belang dat de wettelijke experimenteerruimte, zowel onder het huidige recht als na inwerkingtreding van de Omgevingswet, optimaal kan worden benut.

Voor een beter inzicht over de werkwijze en mogelijkheden voor proefnemingen hebben we twee handreikingen proefnemingen voor een circulaire economie opgesteld. Deze zijn bij de brief van 21 april 2022 aan u aangeboden. Met deze handreikingen is een start gemaakt om de experimenteerkaders te verduidelijken. De handreikingen geven informatie over het stappenplan en stroomschema voor het aanvragen van een proefneming, een overzicht van de activiteiten die plaats kunnen vinden in een proefneming met de daarbij te contacteren overheidsinstantie en tips en informatiekanalen die kunnen helpen bij het vereenvoudigen van de voorbereiding en de uitvoering van een proef. Alhoewel deze handreikingen bijdragen aan meer kennis over de juridische mogelijkheden tot experimenten, hebben ons signalen bereikt dat nog niet alle vragen uit de praktijk zijn beantwoord. We gaan met omgevingsdiensten in gesprek, om duidelijk te krijgen wat de resterende aandachtspunten zijn en welke instrumenten er mogelijk nodig zijn om deze punten te adresseren.

De in deze brief genoemde acties helpen om de uitvoeringspraktijk voor zowel bevoegd gezag als omgevingsdiensten en bedrijven te verbeteren. Ik zal mij daarom dan ook blijven inspannen om de nog resterende aandachtspunten op te pakken, zodat we de circulaire economie weer een stap dichterbij brengen.

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat,
V.L.W.A. Heijnen